

Slutredovisning av regeringsuppdraget ”Ökad kännedom om hur Agenda 2030 och de nationella miljömålen kopplar till undervisningen” (U2019/01622/S)

Uppdraget

I ändring av regleringsbrevet för 2019 anges att Statens skolverk ska synliggöra hur de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen (generationsmålet och miljö kvalitetsmålen som riksdagen fastställt) kopplar till styrdokumenterna för skolväsendet. Syftet med uppdraget är att ge huvudmän och personal i skolväsendet ökad kännedom om Agenda 2030 och de nationella miljömålen och därmed förbättra förutsättningarna för att utbildning för hållbar utveckling med dess tre dimensioner (ekonomisk, social och ekologisk) kan ingå i undervisningen. Uppdraget gavs i ändring till regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Statens Skolverk och ska enligt regeringsbeslut den 25 april 2019 redovisas till regeringen senast den 31 januari 2020.

Historik och tidigare aktiviteter

Miljö och hållbar utveckling har sedan lång tid tillbaka ett starkt stöd i skolväsendets styrdokument. I den inledande delen av läroplanerna för grundskolan, grundskärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning anges miljö och hållbar utveckling som ett av de fyra perspektiv som ska genomsyra all undervisning. Dessutom talas om lärande för hållbar utveckling ur olika perspektiv i kursplaner och ämnesplaner. I samband med framtagande av en ny läroplan för förskolan, Lpfö 18, introducerades också begreppet hållbar utveckling i styrdokumenterna för förskolans verksamhet. Detta innebär att det idag finns en samsyn inom området från förskoleverksamhet till vuxenutbildning.

I Skolverkets kunskapsöversikt från 2018, Kunskapsöversikt över arbetet med lärande för hållbar utveckling i skolväsendet¹ konstateras att det finns ett betydande stöd och ett antal olika stödmaterial, som täcker en bredd av konkret kunskapsinnehåll och olika perspektiv av lärande för hållbar utveckling, framtagna av myndigheter, lärosäten och organisationer riktade till lärare, förskollärare och annan personal i skolväsendet. Skolverket är idag delaktig i det arbete som utförs av exempelvis andra myndigheter eller organisationer. Många myndigheter har riktade uppdrag inom området hållbar utveckling mot målgruppen förskola och skola t ex Energi-myndigheten, Konsumentverket, och Kemikalieinspektionen. Inom ramen för Myndighetsnätverket för barn och ungdomsfrågor, arbetsgruppen hållbar utveckling, bidrar Skolverket med kunskaper om skolväsendets organisation och styrdokument i andra myndigheters arbete med hållbar utveckling och utbildning.

När det gäller Skolverkets eget arbete inom området kan omnämnas utmärkelsen Skola för Hållbar Utveckling² samt de moduler för lärande för hållbar utveckling för högstadiet och gymnasieskolan som producerats och publicerats på Skolverkets lärportal under läsåret 2019. Årskurs 7–9 hade 16 882 unika sidvisningar år 2019 och siffran för gymnasiet är 3 702 för motsvarande period. Vidare har Skolverket deltagit aktivt i LHU-nätverket (nätverk för lärande för hållbar utveckling med intressenter från kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer) med att presentera Skolverkets moduler för lärande för hållbar utveckling samt arbetat med GAP (UNESCO, Global action Plan) i samverkan med Uppsala universitet enligt regeringsuppdrag. Skolverket har också deltagit och bidragit med sakkunskap om skolväsendet i det nationella Agenda 2030-arbetets olika faser.

Skolverkets åtgärder under läsåret 2019/2020

Uppdraget om ökad kännedom om hur Agenda 2030 och de nationella miljömålen kopplar till undervisningen genomförs stegvis. Under hösten 2019 analyserades styrdokumenterna för skolväsendet i syfte att tydliggöra hållbar utveckling på ett mer konsekvent sätt i de olika kursplaner som varit föremål för revidering enligt Skolverkets beslut 2018. Denna analys har inneburit förslag till ändringar i det underlag till revideringar av styrdokumenterna³ som redovisats till regeringen.

Vidare revideras den tidigare genomförda översynen av hur styrdokumenterna kopplar till de nationella miljömålen och generationsmålet. Denna översyn utfördes i samverkan med Naturvårdsverket och ledde till en presentation som publicerades på Naturvårdsverkets webbplats tillsammans med undervisningsmaterial.

Skolverket har under hösten 2019 på skolverket.se tydliggjort kopplingen mellan styrdokument, miljö kvalitetsmål och generationsmål samt Agenda 2030 och specifikt mål 4, en god utbildning för alla.

¹ dnr 5.1.3–2018:947.

² SKOLFS 2009:19.

³ Dnr 2019:173, 2019:77

Skolverket har idag kompetensutvecklingsmaterial för förskola, förskoleklass, åk 7–9 och gymnasieskolan som anknyter till de nationella miljömålen och Agenda 2030 i form av moduler på Skolverkets lärportal och annat kompetensutvecklingsstöd på Skolverkets webbplats och Skolverkets utbildningsplattform. Det som saknas är kompetensutvecklingsmaterial för lärare som arbetar i årskurs 1–6. De utmaningar som beskrivs i Agenda 2030 är komplexa till sin natur vilket innebär att undervisningen ibland måste ske över ämnesgränserna. Modulerna som belyser lärande för hållbar utveckling ger stöd till lärare att utveckla sin undervisning så att eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med en snabb förändringstakt och kunna utveckla sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och inse konsekvenserna av olika alternativ.

För att sprida kännedom om modulerna och hur de nationella miljömålen och Agenda 2030 kopplar till skolans styrdokument har Skolverket medverkat under LHU-träffar under hösten 2019 samt tillsammans med Den globala skolan genomfört fyra konferenser runt om i Sverige. Den globala skolan (Universitets- och högskolerådet) erbjuder kompetensutveckling inom lärande för global hållbar utveckling och interkulturell förståelse. Verksamheten riktar sig till lärare, skolledare och annan personal inom skolan. Denna samverkan planeras att fortsätta under år 2020 med ytterligare konferenser.

För att lärare ska kunna arbeta mer ämnesövergripande är det viktigt att skolans ledning är införstådda i dessa utmaningar och skapar en organisation som möjliggör ett samarbete kring detta. Skolverket har idag en modul som riktar sig till skolledare om att leda förändring. Denna modul kommer år 2020 att kompletteras med material som tar upp organisationens betydelse för att utveckla en verksamhet som tar sig an målet 4.7 i Agenda 2030-Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap.

Parallellt med detta arbete planerar Skolverket att producera och publicera ytterligare en modul för årskurs 1–6 inom området undervisning för hållbar utveckling. Framtagning av modulen sker under 2020. Den nya modulen kompletterar tidigare moduler för högstadiet och gymnasieskolan. Exempel på hur verksamhetsutveckling kan ske genom hållbarhetsarbete inom skolans organisation kommer att ingå i de moduler som presenteras på Skolverkets lärportal inom området Styrning och ledning - leda förändring.

Fortsatt arbete

Skolverket ser ett behov av kommande insatser för vuxenutbildningen inom Agenda 2030-arbetet, motsvarande det som sker i övriga skolformer. I det fortsatta arbetet kommer Skolverket att arbeta brett med Agenda 2030-frågor att omfatta exempelvis hälsofrågor, jämställdhets- och demokratifrågor, likvärdig utbildning, barnens rätt i samhället.

Skolverket

Skolverket utreder behovet av att producera ett kommentarmaterial eller annat stödmaterial för att stödja tematiskt och ämnesövergripande arbete inom ramen för Agenda 2030. Vidare kommer Skolverkets stöd för Agenda 2030-arbetet att ytterligare förstärkas genom arbetet med sociala medier.

Vid en eventuell översyn av läroplanernas inledande delar anser Skolverket att det kan finnas behov av en revidering av miljöperspektivet med syfte att tydliggöra de olika dimensionerna av hållbar utveckling.